ДО ЮВІЛЕЮ ПРОФЕСОРА АНАТОЛІЯ СВІДЗИНСЬКОГО
IN HONOUR OF PROFESSOR ANATOLIY SVIDZINSKY ON THE OCCASION OH HIS 70TH BIRTHDAY

Анатолій Свідзинський народився 1 березня 1929 р. в м. Могилеві–Подільському Вінницької области. Його батько Вадим Свідзинський походив із сім'ї священика Євтимія Свідзинського. Велика сім'я отця Євтимія дала українському народові одного з найкращих поетів XX століття Володимира Свідзинського. Мати Клеопатра була вчителькою фізики.

З 1931 до 1939 р. батьки Свідзинського мешкали в Жмеринці, на початку літа 1939 р. сім'я переїхала до Києва, а в 1945 р. — до Львова, де в 1946 р. Анатолій вступив у Львівський технологічний інститут будматеріялів, а в 1949 році перевівся на другий курс Львівського університету на фізико–математичний факультет.

У 1952 році А.Свідзинський закінчує з відзнакою фізичне відділення фізико–математичного факультету й отримує рекомендацію до аспірантури. Перший і частину другого року аспірантури А. Свідзинський працює під керівництвом провідного фізика–теоретика Львівського університету професора Василя Міліянчука. Пізніше продовжує роботу в Москві під керівництвом видатного вченого Миколи Боголюбова. Кандидатську дисертацію на тему "Метод функціонального інтеґрування в теорії функцій Ґріна" захищає в 1956 році у Львові. Найважливішим результатом цієї дисертації є одержання неаналітичної залежности функції Ґріна від константи зв'язку у квантовій електродинаміці. Цей результат увійшов у класичну монографію Миколи Боголюбова і Дмитра Ширкова з квантової теорії поля.

З 1956 р. А. Свідзинський працює асистентом кафедри математичної (згодом — математичної і теоретичної) фізики Харківського політехнічного інституту. У 1960 році в Харкові створюється Фізико–технічний інститут низьких температур АН УРСР, куди А.Свідзинський і переходить. У 1972 р. А.Свідзинський захищає докторську дисертацію з теорії надпровідности на тему "Струмові стани в просторово–неоднорідних надпровідних системах". Вона містить низку важливих результатів. Один із них — це застосування методу параметризації T–експоненти на основі формули Пуассона для побудови функціонального інтеґрала для статистичної суми надпровідника. Це дозволило вийти за рамки традиційного методу узагальненого самоузгодженого поля, розв'язати рівняння теорії надпровідности в локальному наближенні і побудувати рівняння магнетної гідродинаміки надпровідників, а також побудувати мікроскопічну теорію ефекту Джозефсона.

Важливим результатом, отриманим у докторській дисертації, стала теорія надпровідних контактів. А.Свідзинському вдалося розв'язати декількома способами задачу про струмові стани в контакті надпровідник – нормальний метал – надпровідник, що фігурувала у списку найскладніших проблем, який складав двічі лауреат Нобелівської премії Джон Бардін. Публікацією точного розв'язку цієї задачі А. Свідзинський на рік випередив Дж. Бардіна зі співробітниками. У дисертації міститься також теорія струмових станів у надпровідних контактах в області температур, близьких до критичної. Ця елеґантна теорія була побудована в спільній роботі трьох авторів — В. Галайка, А.Свідзинського і В.Слюсарева.

1975 р. А.Свідзинський переїхав до Сімферополя, де був прийнятий на роботу в Сімферопольський державний університет. У цей період учений розвиває далі нові методи теорії надпровідних контактів, отримує загальну формулу для струму в системах слабкої надпровідности, яка містить у собі цілу низку старих і нових результатів. Ці результати увійшли в завершену в Сімферополі монографію "Пространственно–неоднородные задачи теории сверхпроводимости" (Москва, Наука, 1982), яка побудована значною мірою на роботах автора, містить дуже компактний і чіткий виклад найважливіших результатів мікроскопічної теорії надпровідности.

У 1993 році А. Свідзинський на пропозицію уряду України переїжджає на Волинь з метою організації на базі techінституту університету в Луцьку. Він стає першим ректором цього університету, організовує колектив на розбудову основних структур університету, зокрема збільшує приблизно вдвічі кількість факультетів. У 1995 р. А. Свідзинський залишає посаду ректора і віддається викладацькій та науковій роботі. Ще під час роботи ректором розпочинає працю над посібником "Математичні методи теоретичної фізики", що принципово вирізняється орієнтацією на методи, розроблені в добу квантової фізики. Цей посібник вийшов у світ у 1998 році.

Для А. Свідзинського характерний широкий діяпазон наукових інтересів. У кінці 80–х років під час дискусії навколо будівництва Кримської атомної електростанції він досліджує широке коло проблем, пов'язаних з атомною енерґетикою, на початку 90–их років публікує праці з культурології, філософських проблем природознавства та історії. Цей бік діяльности А. Свідзинського знайшов належну оцінку як у світських, так і в церковних колах української громадськости. У січні 1999 року Патріарх Філарет нагородив А. Свідзинського орденом Архистратига Михаїла.

Редакційна колегія "Журналу фізичних досліджень", колеги–фізики щиро вітають професора Анатолія Свідзинського з його славним ювілеєм і бажають йому міцного здоров'я та довгих років плідної праці.

ІЗИНҐІВСЬКІ ЧИТАННЯ
(*Львів, 20 травня, 1999*)
ISING LECTURES
(*Lviv, May 20, 1999*)

Протягом трьох останніх років Інститут фізики конденсованих систем НАН України спільно з кафедрою теоретичної фізики Львівського державного університету імені Івана Франка проводять у травні Ізинґівські читання — семінар, присвячений фізиці критичних явищ. Цьогорічні Ізинґівські читання відрізнялися від попередніх: виступали лише молоді науковці, які тільки починають дослідження у фізиці критичних явищ і фазових переходів. Очікувалося, що доповідачі обговорять формулювання задач, які вони розв'язують, покажуть місце цих задач у статистичній фізиці і фізиці конденсованих систем. Не секрет, що добре сформульована задача є запорукою успіху подальшого дослідження, тому завжди корисно обговорити ще раз цей важливий фраґмент кожного наукового проекту. У цілому доповідачі продемонстрували досить широке розуміння проблем, доступно пояснюючи і свої результати, і результати інших дослідників. На семінарі були присутні не лише співробітники Інституту фізики конденсованих систем НАН України та кафедри теоретичної фізики Львівського державного університету імені Івана Франка, але й студенти, які також починають свої наукові студії. Думається, що семінар був корисний, а різні деталі виголошених доповідей ще не раз будуть предметом неформальних обговорень. Назвемо доповідачів та теми їхніх виступів: Остап Баран "Ізинґівські моделі зі спіном 1"; Тарас Яворський "Показник поправки до скейлінґу в розведених системах"; Роман Мельник "Критична поведінка бінарної симетричної суміші"; Святослав Кондрат "Деякі питання статистичної теорії самоасоційованих систем"; Андрій Ровенчак "Потенціял взаємодії між атомами гелію"; Кирило Табунщик "Термодинаміка псевдоспін–електронної моделі".

Олег Держко